

การควบคุมเงินตราต่างประเทศของไทยในช่วงระยะปี พ.ศ. 2489 - 2498

กรณีที่กล่าวถึงการควบคุมเงินตราต่างประเทศของไทยในระยะปี พ.ศ. 2489 - 2498 ซึ่งเป็นระยะภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองนั้น จะกล่าวถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของไทยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อที่จะได้ทราบถึงความจำเป็นในการควบคุมเงินตราต่างประเทศบ้างพอสมควร

ในระยะสงครามโลกครั้งที่สองนั้น พุนสำรองเงินตราของไทยประกอบด้วยเงินปอนด์สเตอร์ลิง และทองคำ ในอัตราแลกเปลี่ยน 11 บาท ต่อ 1 ปอนด์สเตอร์ลิง¹ หรือทองคำในอัตรา 0.66567 กรัม ต่อ 1 บาท ตามพระราชบัญญัติเงินตราพุทธศักราช 2471² ในขณะที่เกิดสงครามพุนสำรองในทางประเทศของไทยได้ถูกกักกัน รัฐบาลจึงได้ออกพระราชบัญญัติเงินตราในภาวะฉุกเฉิน พุทธศักราช 2484 และกฎกระทรวงการคลังให้เพิ่มพันธบัตรเงินกู้ของรัฐบาล และพันธบัตรคลัง (ไม่ปลอดเบี้ย) เข้าเป็นสิ่งอันชอบด้วยกฎหมายที่จะประกอบเป็นพุนสำรองด้วย

รัฐบาลได้เสนอให้ปรับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินเยนเป็น 100 บาท ต่อ 100 เยน รัฐบาลไทยจึงกำหนดค่าของเงินบาทใหม่โดยเทียบกับทองคำลดลงเป็น 0.25974 กรัม ต่อ 1 บาท เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2485³ กำหนดให้เงินเยนเป็นสิ่งอันชอบด้วยกฎหมายและใช้ในการชำระหนี้ระหว่างประเทศด้วย

006279⁴

สงครามได้สิ้นสุดลงโดยญี่ปุ่นยอมจำนนเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2488

ได้มีการทำ "ความตกลงสมบูรณ์แบบ" (Formal Agreement) เมื่อวันที่ 1

มกราคม 2489 ตามข้อตกลงนี้สถานะสงครามระหว่างประเทศไทยกับประเทศอังกฤษ (รวมทั้งอินเดีย) เป็นอันสิ้นสุดลง แต่ประเทศไทยจะคงรับผิดชอบและมีพันธผูกพันที่จะดำเนินการให้

1 Mousney, Andre' The Economy of Thailand Social Science Association Press of Thailand, Bangkok First Published 1964 หน้า 1

2 ธนาคารแห่งประเทศไทย วัฏจักรรอบปีพยศ 10 ธันวาคม 2505 หน้า 8

3 คู่มือคลังแล้ว หน้า 9

4 คู่มือคลังแล้ว หน้า 25

เป็นไปตามความประสงค์ของประเทศอังกฤษ เช่น รับผิดชอบ - คืนทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ทุกชนิดของฝ่ายอังกฤษในประเทศไทย และในอาณาเขตที่ใดเข้าครอบครองในระหว่างสงคราม ชดเชยเงินทดแทนค่าเสียหาย ไซคินเงินกู้ และเงินบำนาญทางจ่ายพร้อมทั้งดอกเบี้ยของสงคราม (หรือชาวเปลือย ชาวกอลอง ซึ่งมีมูลค่าเท่ากัน) ให้โดยไม่มีคณุลค่าเป็นจำนวนไม่เกิน 1,500,000 ตัน⁵ และผูกพันที่จะขายชาวเลื้อยทั่วโลกให้แก่องค์การพิเศษที่รัฐบาลอังกฤษกำหนด นอกจากนี้ยังต้องเร่งรัดการผลิตและห้ามการส่งออกซึ่งข้าว ยาง ฝ้าย และไม้สัก เว้นแต่ที่คณะกรรมการหรือองค์การพิเศษกำหนดให้ และไทยจะต้องไม่ผูกคลองเชื่อมมหาสมุทรแปซิฟิกกับลาวไทย (คอคอดกระ) โดยที่รัฐบาลอังกฤษไม่ยินยอมหรือเห็นควย⁶

ในระยะนี้ได้เกิดภาวะเงินเฟ้ออยู่ทั่วไป ค่าของเงินบาทต่ำลง การที่จะใช้อัตราแลกเปลี่ยน 11 บาท ต่อ 1 ปอนด์ ตามเดิมนั้นไม่ได้ ส่วนการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนขึ้นใหม่ก็ยังไม่เป็นอันยุติเพราะการกำหนดขึ้นในอัตราเท่าใด เพราะการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินนี้ย่อมหมายความว่าจะต้องดำรงอัตราที่ใดกำหนดขึ้นนั้นไว้ใหม่คงควย ดังนั้นกระทรวงการคลังจึงได้ออกแถลงการณ์เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2488 เที่ยบค่าเงินบาทเป็นทองคำตามหลักแห่งหนังสือสัญญาว่าด้วยการเงินระหว่างประเทศที่ลงนาม ณ เบรตส์เวอส์ (คือความตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ) ในอัตรา 1 บาท ต่อทองคำบริสุทธิ์น้ำหนัก 0.06019 กรัม และได้มีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนใหม่โดยเทียบค่านกลางระหว่างเงินบาทกับเงินปอนด์สเตอร์ลิง และดอลลาร์ ส.ร.อ.ไว้ดังนี้ คือ

60 บาท ต่อ 1 ปอนด์สเตอร์ลิง หรือ 100 บาท ต่อ 6.72 ดอลลาร์ ส.ร.อ.
และอัตราที่ได้ใช้มาจนถึงวันที่ 1 พฤษภาคม 2489⁷

หลังจากนั้นได้มีการกระทรวงการคลังออกตามความในพระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว พ.ศ. 2489 ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 กำหนดค่าของเงินบาทเทียบเท่าทองคำ

5 Mousney, Andre' แหล่งเดียวกับข้างต้น หน้า 3

6 ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ระลึกวันครบรอบปีที่สิบ แหล่งเดียวกับข้างต้น หน้า 26

7 ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ระลึกวันครบรอบปีที่สิบ แหล่งเดียวกับข้างต้น หน้า 28

บริสุทธิ น้ำหนัก 0.09029 กรัม และกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเป็น 40 บาท ต่อ 1 ปอนด์สเตอร์ลิง หรือ 100 บาท ต่อ 10.075 ดอลลาร์ ส.ร.อ.⁸

ต่อมาได้มีการทำสัญญาไตรภาคีระหว่างไทย ส.ร.อ. และอังกฤษ เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2489 ยกเลิกของผูกพันที่รัฐบาลไทยจะทองสงชาวไต้หวันเกิน 1.5 ล้านตัน โดยไม่คิดมูลค่า เปลี่ยนเป็นการซื้อข้าว จำนวน 1.2 ล้านตัน ในราคาตันละ 12 ปอนด์ 14 ชิลลิง กำหนดส่งมอบ ภายใน 12 เดือน และเพิ่มคาพรีเมียมให้ลดหลั่นกันไปตามระยะเวลาของการส่งมอบ กล่าวคือ สำหรับการส่งมอบจนถึงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 คาพรีเมียมตันละ 1 ปอนด์ 10 ชิลลิง และหากส่งมอบไม่ครบภายในกำหนด 12 เดือน รัฐบาลไทยต้องรับผิดชอบสงชาวจำนวนที่ยังขาด อยู่ในเงื่อนไขครบโดยไม่คิดมูลค่า ราคาที่คิดให้ตามสัญญาต่ำกว่าราคาซื้อขายกันในตลาดโลก และ ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2489 อังกฤษได้ปลดปล่อยเงินปอนด์สเตอร์ลิงที่ไต้หวันไว้ให้เป็นที่แรก จำนวน 1,000,000 ปอนด์สเตอร์ลิง¹⁰ จึงทำให้ฐานะของประเทศดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ความขาดแคลนเงินตราต่างประเทศก็ยังมีอยู่ ประกอบกับรัฐบาลไม่อาจสะสมรายได้จากการส่งสินค้าออกได้ทันตามความต้องการ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ออกพระราชบัญญัติจัดสรรทุนสำรองเงินตราเพื่อ บำรุงประเทศ พุทธศักราช 2489 ขึ้นเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2489 โดยให้อำนาจธนาคาร แห่งประเทศไทยขายทองคำที่มีอยู่ในทุนสำรองได้เป็นปริมาณไม่เกิน 10,886,000 กรัมบริสุทธิ และจัดสรรเงินดอลลาร์ ส.ร.อ. ที่ไต้หวันมาจากการส่งสินค้าออกคืนเข้าทุนสำรองแทนทองคำหายไป เป็นจำนวนเท่ากับราคาทองคำ 7,998,000 กรัมบริสุทธิ ภายในเวลา 12 เดือน นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติใหม่บังคับ¹¹

นอกจากนี้ได้มีการกู้เงินจากรัฐบาลอินเดียเป็นเงิน 50 ล้านบาท เพื่อใช้ชดเชยอุปทานจาก ประเทศอินเดีย และได้รับเครดิตจากรัฐอเมริกาเป็นจำนวน 10 ล้านดอลลาร์ ส.ร.อ. เพื่อใช้

8

Yang, Chu - Chin A Multiple Exchange Rate System 1946 - 1955

The University of Wisconsin Press, Madison 1957 หน้า 31

9

ธนาคารแห่งประเทศไทย ทัศนะเกี่ยวกับระบบอัตราแลกเปลี่ยน และเรื่องเกี่ยวกับข้างต้น หน้า 29

10

คู่มือเงินตรา หน้า 29

11

คู่มือเงินตรา หน้า 30

รัฐบาลไคตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 818 ตอนที่ 33 ลงวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2482

ในระหว่างปี พ.ศ. 2489 - 2498 การควบคุมได้อาศัยหลัก พ.ร.บ. ดึงดูดชาวต่างชาติ ซึ่งมีสาระสำคัญของการควบคุมดังนี้ คือ

หลักการ ตามพระราชบัญญัติมีหลักอยู่ว่า ห้ามมิให้นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร เว้นแต่

1. ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
2. บุคคลใด ๆ ที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร จะนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาพร้อมกับตนเพื่อใช้เองได้ตามจำนวนที่พอสมควร แต่ต้องไม่เกินกว่าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด
3. บุคคลที่เดินทางผ่านราชอาณาจักร มีตัวที่ใดจำหน่ายโดยสุจริตสำหรับเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร แล้วออกไปต่างประเทศภายในระยะเวลาที่กำหนด ต้องแสดงว่ามีเงินตราต่างประเทศเท่าใดในขณะที่เข้ามาในราชอาณาจักร และต้องแสดงให้เห็นที่พอใจแก่พนักงานศุลกากรในขณะที่ตลกคนแรกราชอาณาจักรว่าจำนวนเงินที่ได้นำเข้ามานั้นมีค่าน้อยลงไปเป็นจำนวนเกินกว่าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

บุคคลที่พึงได้รับอนุญาตให้นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร
บุคคลที่ได้รับอนุญาตนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรได้ตามจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเห็นสมควร คือ

1. ฆาตกรใด ๆ ที่ได้รับอนุญาต ตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการฆาตกร พุทธศักราช 2480
2. บุคคลอื่นใดที่แสดงให้เห็นที่พอใจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หรือเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งว่ามีเหตุผลสมควรที่จะนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร อนึ่ง ในระยะนี้ยังไม่ได้มีการออกข้อบังคับเกี่ยวกับการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาทางไปรษณีย์

วิธีดำเนินการ ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการนำเงินตราต่างประเทศ

เข้ามาในราชอาณาจักรได้กำหนดวิธีดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการศุลกากร และอำนาจพนักงานศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งว่าด้วยการตรวจของ และป้องกันการค้าล้นแดนที่ศุลกากร การตรวจคน การยึดและริบของ หรือการจับกุมผู้กระทำความผิด ตลอดจนการฟ้องร้องคดีนี้ คือ

ก) ส่วนกลาง เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้อนุญาตให้ธนาคารหรือบุคคลใดนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร กระทรวงการคลังจะแจ้งรายการที่อนุญาตให้กรมศุลกากรทราบ โดยแนกพิธีการ กรมศุลกากร เป็นเจ้าหน้าที่ ส่วนสำเนารายการนี้จะส่งไปยังกองบัญชาการนำเข้าและส่งออก กองสำรวัตร หรือกองตรวจสินค้า ฯ แล้วแต่กรณี และกองศุลกากร ทราบไว้เพื่อเป็นทางตรวจสอบ

ข) ส่วนภูมิภาค เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้อนุญาตให้ธนาคารหรือบุคคลใดนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร กระทรวงการคลังจะแจ้งรายการที่อนุญาตให้ธนาคารทราบ และในทางจังหวัดต่าง ๆ บางจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้สั่งอนุญาตได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแจ้งให้นายด่านศุลกากรทราบเพื่อเป็นทางตรวจสอบ เช่นเดียวกัน จังหวัดที่กล่าวถึงนี้ได้แก่ จังหวัดเชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก สตูล ตรัง ภูเก็ต สงขลา ยะลา และนราธิวาส (ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจออกใบอนุญาตได้)

ใบอนุญาตสำหรับธนาคารนั้นปกติมีอายุไม่เกิน 6 เดือน ส่วนใบอนุญาตสำหรับบุคคลมีลักษณะเป็นการอนุญาตเฉพาะคราว สำหรับแบบคำร้องขออนุญาตนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรอยู่ในภาคผนวก

เมื่อมีข้อมติขอรับเงินตราต่างประเทศที่นำเข้ามา เจ้าหน้าที่จะเรียกใบอนุญาตจากผู้นำเข้ามาตรวจสอบให้ตรงกับรายการที่กระทรวงการคลังหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งมา นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่จะหมายเหตุไว้ในใบขนว่า "รายการเงินตราในใบขนนี้มีใบอนุญาตนำเข้าเลขที่ ....." เป็นการถูกต้องแล้ว

พนักงานผู้ตรวจปล่อยเงินตราตามใบขนจะตรวจสอบให้ถูกต้องอีกครั้งหนึ่งจึงจะอนุญาตให้ปล่อยไปได้ ถ้าเห็นว่าไม่ถูกต้องก็จะกักไว้ก่อนแล้วรายงานสำรวัตรใหญ่หรือผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้ากองตรวจสินค้า หรือนายด่านแล้วแต่กรณีพิจารณา เมื่อพิจารณาแล้วก็จะปล่อยไปได้เท่าที่ตรงกับใบอนุญาต ส่วนที่เหลือจะกักไว้แล้วรายงานให้กรมศุลกากรทราบ

เงินตราต่างประเทศซึ่งผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรจะนำติดตัวเข้ามาแก้ไข

เองได้โดยไม้องค์ชอลอนุญาตให้นำเช่นนั้น ตามความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรนั้นจะต้องเป็นจำนวนไม่เกินสมควร โดยพิจารณาตามฐานะของผู้นำเข้า และเมื่อคิดเป็นเงินไทยตามอัตราแลกเปลี่ยนของทางการในวันที่นำเข้ามาต้องมีราคาไม่เกิน 3,500 บาท¹⁴

หากผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร มีเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนเกินกว่าที่กำหนดไว้ในวงเงินดังกล่าว เจ้าหน้าที่จะมอบให้ไปเพียงภายในวงเงินที่กำหนดไว้เท่านั้น ส่วนที่เหลือจะให้ผู้เดินทางมายื่นคำร้องขออนุญาตตามแบบของกรมศุลกากร เพื่อกรมศุลกากรจะได้ออกหนังสืออนุญาตต่อไป

สำหรับท่ากรุงเทพฯ ไทส่งเงินและคำร้องดังกล่าวมายังกรมศุลกากร โดยทางกรมศุลกากรจะออกใบรับเงินจำนวนนั้นมอบให้ผู้ร้องถือมาติดต่อกับกรมศุลกากร

สำหรับสถานศุลกากรสวนภูมิภาคนายกานจะเป็นผู้รักษาเงินที่เกินไว้พลางก่อนแล้วต่อนั้นนายกานจะรับรายงานพฤติการณ์และขอเท็จจริงในการนำเข้ามาให้กรมศุลกากรทราบทางโทรเลขตาม - รับ ทั้งนี้ผู้ชอลอนุญาตให้นำเข้าจะตองออกค่าใช้จ่ายเองโดยตลอด

ในกรณีที่ผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรมีเงินตราต่างประเทศติดตัวเข้ามาไม่เกินวงเงินที่กำหนด แต่พนักงานศุลกากรพิจารณาเห็นว่าเกินสมควร เมื่อพิจารณาตามฐานะของผู้เดินทาง (ทำนองเกี่ยวกับการพิจารณาห้ามหรือของไรส่วนตัว) ก็จะมอบให้เพียงเท่าที่เห็นสมควรแล้วจะรายงานให้กรมศุลกากรทราบ

เมื่อใดที่ตรวจปล่อยเงินตราต่างประเทศให้แก่ผู้ใดรับอนุญาตไปแล้ว สารวัตรใหญ่หรือผู้อำนวยการ หรือหัวหน้ากองตรวจสินค้า กรมศุลกากร หรือนายกานจะตองรับรายงานให้กรมศุลกากรทราบเป็นรายเดือน ภายในวันที่ 3 ของเดือนใหม่ ซึ่งมีรายการตามตัวอย่างต่อไปนี้

ลำดับ	นำผู้ใดรับอนุญาต	ใบอนุญาตที่เท่าใด	ชนิดของเงินตรา	จำนวน	เข้ามาเมื่อวันที่	ตรวจปล่อยเมื่อวันที่	หมายเหตุ

เมื่อแผนกพิธีการในสำนักงานเลขานุการกรม กรมศุลกากร รวบรวมรายงานได้แล้ว
ก็จะดำเนินการ เพื่อเสนอให้กระทรวงการคลังทราบต่อไป

ในทางปฏิบัติ พนักงานศุลกากรจะสอบถามบุคคลผู้เข้ามาในราชอาณาจักรทุกครั้งว่า
มีเงินตราต่างประเทศติดตัว เขามากน้อยหรือไม่ประการใด ผู้โดยสารถูกถามถึงมีเงิน 1 และเงิน 2 กองยื่น
แบบสำแดงรายการขึ้นหอของคนที่โดยสารที่นำเข้ามาพร้อมกับตนอยู่แล้วตามประกาศกรมศุลกากร ที่
3/2483 หากผู้ว่า เขาได้แจ้งความจริงหรือได้สำแดงในแบบสำแดงรายการขึ้นหอของคนที่โดยสาร
แล้วก็ถือไม่ได้ว่ามีเจตนาฝ่าฝืนกฎหมาย แต่อาจแจ้งเท็จหรือไม่สำแดงรายการและพนักงานเจ้าหน้าที่
จับได้ ถือว่ามีเจตนาฝ่าฝืน

การลงโทษ วิธีปฏิบัติเมื่อใดมีผู้กระทำความผิดเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่จะถือปฏิบัติตามแนวที่
กระทรวงการคลังได้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1) เมื่อเห็นได้ชัดแจ้งว่าผู้นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรมีเจตนา
ฝ่าฝืนกฎหมาย พนักงานศุลกากรจะยึดของกลางไว้ แล้วดำเนินการดังนี้ คือ

ก. เปรียบเทียบปรับตามกฎหมายศุลกากร มาตรา 102 โดยปรับไม่ต่ำกว่า

ราคาของกลาง

ข. ฟ้องศาล

แต่โดยทั่วไป หากเป็นความผิดครั้งแรก จะถือปฏิบัติตามข้อ ก. คือ เปรียบ

เทียบปรับ

2) เมื่อไม่ได้มีเจตนาจะฝ่าฝืน หรือไม่แน่ว่าจะมีเจตนาที่จะฝ่าฝืนหรือไม่ พนักงาน
ศุลกากรจะกักของกลางไว้ก่อนแล้วจึงจะสั่งให้ผู้นำเขาขออนุญาตตามที่ทางการได้กำหนดไว้ แล้ว
ปฏิบัติดังนี้

ก. ถ้าได้รับอนุญาต ก็จะปล่อยของกลางออกไปพร้อมกับนั้น เจ้าหน้าที่จะ
ได้ตัดเค็ลหรือปรับแพนอสมควร โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร

ข. ถ้าไม่ได้รับอนุญาต และผู้นำเขาต้องการจะส่งเงินตรานั้นกลับออกไป
หากพอจะมีทาง เชื้อใดของกลางจะกลับออกไปจริงก็ให้ส่งกลับออกไปได้ พร้อมทั้งจะกล่าวไว้ก็เตือน
หรือปรับแพนอสมควร โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร แต่หาไม่มีทางที่
จะเชื้อใดของกลางกลับออกไปจะไม่มีการลี้ภัยนำเขามาใหม่ก็แล้ว ก็จะคงฟ้องศาลหรือปรับ
ของกลางนั้น

เมื่อได้ดำเนินการไปประการใด กองนิติการ กรมศุลกากร จะเป็นผู้รายงานให้
กระทรวงการคลังทราบทุกครั้ง ในกรณีที่ความผิดเกิดขึ้นทางด่านส่วนภูมิภาค นายด่านจะเป็นผู้
รายงานเจ้าศุลกากร เขต เพื่อให้กรมศุลกากรทราบ เพื่อให้กองนิติการรวบรวมรายงานเสนอ
ต่อกระทรวงการคลังต่อไป

2) ทางด้านการนำเงินตราออกนอกราชอาณาจักร

การควบคุมในด้านการนำเงินตราออกนอกราชอาณาจักรนั้นได้อาศัยหลักจาก
พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 เป็นแม่บท โดยมาตรา 4 (ข) แห่งพระ
ราชบัญญัติกำหนดไว้ว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจออกกฎกระทรวงควบคุม กำกัด
หรือห้ามการส่งเงินตรา ธนาคารบัตร ธนาฉัตติ หลักทรัพย์เงินตรา หรือทองคำออกไปนอกประ
เทศ และมีสาระสำคัญของการควบคุมดังนี้

ผู้ที่จะส่งหรือนำเงินตรา หรือหลักทรัพย์อันมีค่าหรือพึงจ่ายเป็นเงินตราออกนอกประ
เทศต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงาน - ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย เว้น
แต่กรณีต่อไปนี้ไม่ต้องขออนุญาต คือ

1. ผู้ประสงค์จะเดินทางไปต่างประเทศ ซึ่งนำเงินตราหรือหลักทรัพย์อันมีค่า หรือ
พึงจ่ายเป็นเงินตราออกนอกประเทศ ไม่เกินมูลค่าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศ
2. ผู้เดินทางผ่านซึ่งนำเงินตรา หรือหลักทรัพย์อันมีค่า หรือพึงจ่ายเป็นเงินตราออก
นอกประเทศ เป็นมูลค่าไม่เกินเงินตราหรือหลักทรัพย์อันมีค่าหรือพึงจ่ายเป็นเงินตราที่นำเข้ามาใน
ประเทศ หรือไม่เกินมูลค่าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศ

ต่อมาได้มีการออกข้อบังคับเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้เดินทางผ่านนำเงินตราต่างประเทศติด
ตัวเข้ามา เมื่อประสงค์จะนำออกไปในขณะเดินทางกลับ จะนำเงินตราต่างประเทศออกได้แต่ละ
สกุลเงินไม่เกินจำนวนที่นำเข้า¹⁵ และผู้เดินทางไปต่างประเทศ หรือผู้เดินทางผ่าน จะนำเงิน
ตราไปกับตนเองเดินทางออกนอกประเทศได้เป็นจำนวนไม่เกิน 500 บาท หรือในกรณีที่ครบถ้วน
หนึ่งเดินทางโดยใช้หนังสือเดินทางฉบับเดียวได้ไม่เกิน 1,000 บาท โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้า
พนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

ส่วนผู้ที่จะเดินทางไปต่างประเทศจะนำปัจจัยชำระเงินตราต่างประเทศไปกับตน มีมูลค่า

15 ข้อ 9 แห่งกฎกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2497) ออกตามความในพระราช
บัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485

ค่าไม่เกิน 140 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ 50 ปอนด์สเตอร์ลิง หรือในกรณีที่ครอบคลุมทั้งเงินทาง
โดยให้หนังสือเดินทางฉบับเดียวกันมูลค่าไม่เกิน 280 ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือ 100 ปอนด์สเตอร์ลิง
ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน¹⁶

ส่วนวิธีดำเนินการและการลงโทษนั้น ก็คงถือหลักปฏิบัติเช่นเดียวกับที่การนำเงินตรา
ต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น

ข. การควบคุมทางการเงินการแลกเปลี่ยนเงิน

ในระยะนี้เป็นระยะเริ่มแรก การควบคุมมีสาระสำคัญ คือ เพื่อให้ผู้ส่งออก
จัดให้โดยเงินตราต่างประเทศที่เป็นเงินดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือเงินปอนด์สเตอร์ลิง หรือเงิน
สกุลอื่นตามที่เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินกำหนด และจะตองนำมาขายให้แก่ธนาคารแห่ง
ประเทศไทยแต่เพียงแห่งเดียวโดยผ่านธนาคารรับอนุญาต (ธนาคารพาณิชย์) ในอัตราทางราชการ
การ คือ 10.075 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์ ส.ร.อ. และ 40 บาท ต่อ 1 ปอนด์สเตอร์ลิง¹⁷

ส่วนในเวลานการจ่ายเงินออก ผู้ที่ประสงค์จะซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อการใด ๆ ก็
ตาม จะต้องขอซื้อเงินจากทางการในอัตราทางราชการเช่นเดียวกัน ในการนี้รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการ
การอนุมัติเงินตราต่างประเทศขึ้นเพื่อพิจารณาขอซื้อเงินด้วย

ดังที่ในชวงระยะของการควบคุมนี้ จึงมุ่งประสงค์ที่จะรวมเงินตราต่างประเทศที่ใคร
เขาไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยอันเป็นแหล่งกลางแต่เพียงแห่งเดียว โดยทางการเขาควบคุมการ
ใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศโดยสิ้นเชิง เพื่อให้สามารถจัดสรรเงินตราต่างประเทศได้ตามความจำ
เป็น สำหรับกิจการด้านต่าง ๆ รวมทั้งความต้องการของรัฐบาลเองด้วย

ประเทศไทยได้เริ่มใช้ระบบการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินเมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ.-
2485 ซึ่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินที่ได้อตราขึ้นในขณะนั้นยังคงใช้ เป็นแบบมาจนปัจจุ
บัน โดยมีกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ประกาศกระทรวง

16 ประกาศกระทรวงการคลัง ข้อ 2 และข้อ 4 ออกตามความในกฎกระทรวง ฉบับที่ 13
(พ.ศ.2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485

17 ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ระลึกครบรอบปีที่สี่สิบ แห่งเกี่ยวกับข้างต้น หน้า 34

การคลัง ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมีสาระสำคัญในการควบคุมดังนี้

1. อำนาจหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจในการออกกฎกระทรวงควบคุม กำกัก หรือห้ามการปฏิบัติกิจการทั้งหลายอันเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงิน หรือในการอื่นซึ่งมีเงินตราต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องกับไม่ว่าในรูปใด และมีอำนาจในการออกกฎกระทรวงในข้อความต่อไปนี้

1. การซื้อ การขาย การกู้ยืมเงินตราต่างประเทศ และทองคำ
2. การส่งเงินตรา ธนาคารบัตร หมายฉั้ หลักทรัพย์ เงินตราต่างประเทศ

หรือทองคำ ออกนอกประเทศ

3. การโอนหลักทรัพย์จากประเทศไทยไปที่อื่น

4. การออกตั๋วแลกเปลี่ยนหรือตั๋วสัญญาใช้เงิน การเปลี่ยนเมื่อ การโอนหลักทรัพย์ หรือการรับสภาพหนี้ อันเป็นการก่อให้เกิดการโอนไปซึ่งสิทธิที่จะได้รับชำระเงินในประเทศไทย เป็นการตอบแทน

ก) การชำระเงิน หรือการไถ่มาซึ่งทรัพย์สินที่อยู่นอกประเทศไทย

ข) การได้สิทธิที่จะได้รับชำระเงิน หรือการได้สิทธิที่จะไถ่มาซึ่งทรัพย์สินที่อยู่นอกประเทศไทย รวมตลอดถึงการชำระเงินเป็นการตอบแทนการดังกล่าวด้วย

5. การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน โดยเฉพาะการนี้ หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเห็นสมควร ก็จะทำการประกาศได้

6. การอนุญาตให้ธนาคารหรือบุคคลอื่นใดทำการแลกเปลี่ยนเงิน

7. สิ่งให้ขายของขาออกเป็นเงินตราต่างประเทศ หรือชำระค่าของขาเข้าเป็นเงินตราต่างประเทศทั้งนี้จะระบุชื่อเงินตราต่างประเทศนั้นด้วยก็ได้

8. สิ่งให้ขายเงินตราต่างประเทศที่ไถ่มาจากของขาออก หรือชื่อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของขาเข้าให้แก่ หรือบุคคลที่รัฐมนตรีกำหนด ระยะเวลา วิธีการ และเงื่อนไขแห่งการขายและซื้อดังกล่าวนั้น

9. กัก กำกัก หรือห้ามการส่งออกซึ่งของ เมื่อมิได้ขายเงินตราต่างประเทศที่ไถ่มาจากของนั้น หรือการนำเข้าซึ่งของ เมื่อมิได้ซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของนั้น

ตามระยะเวลา วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้

10. กำหนดวิธีการและเงื่อนไขในการรับหรือการใช้จ่ายเงินที่ส่งมาจากเมืองทาง

ประเทศ

11. กำหนดค่าใหญ่ส่งออกหรือผู้นำของ เขาแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินที่ได้รับหรือได้ชำระ เป็นค่าของผู้นำเขา พร้อมทั้งแจ้งรายการแห่งของมัน

สำหรับธนาคารผู้ได้รับอนุญาต (ธนาคารพาณิชย์) จะส่งเงินตราต่างประเทศ ค่า แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เลตเตอร์ออฟเครดิตของธนาคารเองออกนอกราชอาณาจักรได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หรือเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายจาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และถ้าเงินตราต่างประเทศ ค่าแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ หรือเลตเตอร์ออฟเครดิต ซึ่งธนาคารได้รับอนุญาตออกให้แก่บุคคลใด บุคคลนั้นก็สามารถ ที่จะส่งออกนอกราชอาณาจักรได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หรือ เจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

2. วิธีการควบคุม

ได้มีประกาศกระทรวงการคลังซึ่งออกตามความในกฎกระทรวงการคลัง เพื่อ ใ้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2486 ไว้หลายฉบับด้วยกัน ซึ่ง พอสรุปได้ดังนี้

ก. ทางด้านการส่งออก ได้มีกฎกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) ข้อ 16 กำหนดไว้ว่า นอกจากกรณีรัฐมนตรีได้มีคำสั่งยกเว้นโดยทั่วไปแล้ว บุคคลใด ส่งของออกนอกประเทศ ต้องจัดให้ใ้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศเป็นค่าของมัน และจะคงขาย เงินตราต่างประเทศนั้นแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือบุคคลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง กำหนดภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ใ้มา

วิธีการในการส่งออกนอกประเทศแบ่งออกได้ดังนี้

1) ถ้าการส่งออกต้องมีใบอนุญาต ผู้ที่คงขายเงินตราต่างประเทศจะต้อง

18

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485

19

ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 64 ตอนที่ 14 ลงวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2490

ยื่นใบอนุญาตนอนของนั้น ต่อเจ้าพนักงาน และตกลงแสดงให้เป็นที่พอใจเจ้าพนักงานว่าไคชายแล้ว หรือจะขายเงินตราต่างประเทศภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ส่งของออก เว้นแต่การส่งของ ออกไปยังประเทศจีน อินเดีย พม่า มาลายู อินโดจีนฝรั่งเศส ฟิลิปปินส์ ญู๋น และ หมู่เกาะอินเดียตะวันออก จะขายเงินตราต่างประเทศภายใน 3 เดือน นับแต่วันส่งออก

2) ถ้าการส่งออกไม่ตองมีใบอนุญาตนอน ผู้ที่ตองขายเงินตราต่างประเทศจะตองได้รับ ใบสุทธิจากเจ้าพนักงานเป็นหลักฐานว่า ไคแสดงให้เป็นที่พอใจเจ้าพนักงานแล้ว ว่าไคชายแล้ว หรือจะขายเงินตราต่างประเทศภายใน 6 เดือน นับแต่วันส่งของออก แล้ประเทศจีน อินเดีย พม่า มาลายู อินโดจีน ฝรั่งเศส ฟิลิปปินส์ ญู๋น และหมู่เกาะอินเดียตะวันออก ซึ่งตองขาย เงินตราต่างประเทศภายใน 3 เดือนนับแต่วันส่งออก

นอกจากนี้เจ้าพนักงานยังอาจจะเรียกตัดสินจากผู้รับรองว่าจะขายเงินตราต่างประเทศดังกล่าว (ตามขอ 1. และขอ 2.) เพื่อให้ปฏิบัติตามคำรับรองนั้น โดยมีมูลค่าประกัน หรือ จะใช้ทรัพย์สินเป็นประกันอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง 2 อย่างก็ได้

ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงโดยกำหนดว่า ผู้ใดก็ตามหากไคมาซึ่งเงินปอนด์สเตอร์ลิง ดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือเงินตราที่เจ้าพนักงานกำหนดไว้ ไครับยกเว้นไม่ตองขายเงินตราเหล่านั้น แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย นอกจากเงินปอนด์สเตอร์ลิง เงินดอลลาร์ ส.ร.อ. หรือเงินตรา ที่เจ้าพนักงานกำหนดนั้นจะไคมาจากการส่งชาว ติมุก ยาง และไม้สัก ออกนอกราชอาณาจักร จึงจะตองขายให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้รวมถึงค่าของที่ส่งออกนอกราชอาณาจักรก่อน วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2490 ²⁰ 21 ซึ่งตองระเบียบนี้ไคถูกยกเลิกไปโดยประกาศกระทรวง การคลัง ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2490 โดยไคขอความต่อไปนี้แทน คือ บุคคลใดก็ตามที่ส่งของ ออกนอกราชอาณาจักรภายหลังวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2490 ไครับยกเว้นไม่ตองจกให้ไคมาซึ่ง เงินตราต่างประเทศเป็นค่าของมัน นอกจากการส่งชาว ติมุก ยาง และไม้สัก จึงจะตอง จกให้ไคมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ

หลังจากวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2490 ไคมีการกำหนดว่า

20

ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 64 ตอนที่ 7 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2490

21

ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 64 ตอนที่ 12 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2490

ก. ผู้ส่งคูปอง ไม่สั๊ก ออกนอกราชอาณาจักรใครรับยกเว้นไม่ต้องจัดให้ใครมา
ซึ่งเงินตราต่างประเทศเป็นค่าของนั้นร้อยละ 50 หมายความว่าใครรับยกเว้นครั้งหนึ่ง

ข. ผู้ส่งข่างออกนอกราชอาณาจักร ทางท่ากรุงเทพ ฯ ใครรับยกเว้นไม่ต้อง
จัดให้ใครมาซึ่งเงินตราต่างประเทศเป็นค่าของนั้นร้อยละ 75

ค. ข่างที่ส่งออกนอกราชอาณาจักรทางท่าสวนภูมิภาค รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลังได้แต่งตั้งให้ผู้อำนวยการจังหวัด (ขณะนั้นเรียกว่าข้าหลวงประจำจังหวัด)
จังหวัดนครราชสีมา สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ภูเก็ต ตรัง สตูล และ
จันทบุรี เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ประทับตราและลงชื่อในใบสุทธิ ล.ป.33

ง. ผู้ส่งบัญชีเงินตราต่างประเทศออกนอกราชอาณาจักร ไม่ใครรับยกเว้น กล่าวคือ ต้อง
จัดให้ใครมาซึ่งเงินตราต่างประเทศเป็นค่าของนั้น 24 ต่อมาได้มีการประกาศเปลี่ยนแปลงโดยว่า
หนควาผู้ที่จะส่งบัญชีเงินตราต่างประเทศออกนอกราชอาณาจักร นี้แต่วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2492 ไม่อาจ
จัดให้ใครมาซึ่งเงินตราต่างประเทศคานบัญชีเงินตรา เป็นเงินปอนด์สเตอร์ลิง เงินดอลลาร์ ส.ร.อ.
หรือเงินตราที่เจ้าพนักงานกำหนด และไม่ต้องขายเงินตราต่างประเทศนั้นให้แก่ธนาคารแห่งประ
เทศไทย 25

ข. ทางด้านการนำของเขา ได้มีกฎกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2497)
ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ.2485 ขบบังคับที่ 21 และ 22
มีดังนี้ คือ ห้ามมิให้บุคคลใดนำของเขาเข้ามาในประเทศ เว้นแต่จะได้อำนาจเงินตราต่างประเทศ
ตามวิธีการและเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานกำหนดเพื่อชำระเป็นค่าของนั้นแล้ว

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาจออกคำสั่งโดยทั่วไป หรือเมื่อเห็นเป็นการ
สมควร เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินอาจออกคำสั่ง เฉพาะอนุญาตให้นำของเขาเข้ามาในประ
เทศกอนที่จะได้มีการซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระเป็นค่าของนั้นก็ได้ ในการนี้อาจจะให้ผู้
นำของเขาหาประกันหรือหลักประกันมาใหจนเป็นที่พอใจ เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินว่า

22	ราชกิจจานุเบกษา	เล่มที่ 64	ตอนที่ 27	ลงวันที่ 17	มิถุนายน 2490
23	ราชกิจจานุเบกษา	เล่มที่ 64	ตอนที่ 29	ลงวันที่ 1	กรกฎาคม 2490
24	ราชกิจจานุเบกษา	เล่มที่ 64	ตอนที่ 46	ลงวันที่ 30	กันยายน 2490
25	ราชกิจจานุเบกษา	เล่มที่ 66	ตอนที่ 32	ลงวันที่ 14	มิถุนายน 2492

ผู้นำของเขาจะซื้อเงินตราต่างประเทศจากบุคคลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด เพื่อชำระเป็นค่าของนั้น และจะนำของนั้นเข้ามาภายในเวลาที่เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินกำหนด

ในกรณีที่ผู้นำของเขาใดแสดงให้เห็นเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินใดว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องซื้อเงินตราต่างประเทศเป็นค่าของนั้น เจ้าพนักงานอาจยกเว้นให้ผู้นั้นไม่ต้องซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระค่าของนั้นได้ และในการนี้อาจให้ผู้นั้นหาประกันหรือหลักประกันมาให้จนเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินว่าผู้นั้นจะนำของเขามาภายในเวลาที่เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินกำหนด

โดยประกาศกระทรวงการคลัง ออกตามความในกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ.-2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 ข้อ 10 กำหนดว่า การนำของเขามาในประเทศก่อนที่มิได้มีการซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อชำระเป็นค่าของนั้น จะกระทำใต้อำนาจของผู้นำของเขาใดแสดงให้เห็นแก่เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินพอใจว่า

1. จะชำระค่าของที่นำเขาโดยวิธีเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต หรือ
2. จะซื้อเงินตราต่างประเทศชำระค่าของนั้นภายในเวลาที่เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินกำหนด

ในการนี้เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินอาจเรียกให้ผู้นั้นหาประกันหรือหลักประกันมาให้จนเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินว่าผู้นำของเขาจะซื้อเงินตราต่างประเทศจากธนาคารรับอนุญาต หรือบริษัทรับอนุญาต กับทั้งจะนำของเขามาภายในเวลาที่เจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินกำหนด

การนำเขามาในราชอาณาจักรซึ่งของมีความเงื่อนไขดังต่อไปนี้ ไม่ได้อยู่ในขอบบังคับ ข้อ 21 และข้อ 22 แห่งกฎกระทรวงการคลังดังกล่าวข้างต้น คือ

1. ของที่นำเขาแต่ละครั้งมีมูลค่าไม่เกิน 1,000 บาท
2. ยุกตภณฑิตทางการกระทรวงกลาโหมนำเขา
3. ของซึ่งนำเขาทางไปรษณีย์ หรืออากาศยาน แต่ละครั้งมีมูลค่าไม่เกิน 5,000 บาท

4. ของที่นำเขามาเพื่อบริการคนโดยสารบนเครื่องบิน ซึ่งบริษัทการบินเป็นผู้นำเขาทางอากาศยาน

5. หนังสือพิมพ์รายวัน รายคาบ รายบักษ์ และหนังสือพิมพ์ภาพข่าวที่นำเข้าทาง อากาศยาน

6. ภาพยนตร์ขาวและเหตุการณ์ทาง ๆ ซึ่งนำเข้าทางอากาศยาน

ผู้ส่งของออกและผู้นำเข้าจะต้องแจ้งรายการตามแบบที่กำหนดค่าตัวของที่ ส่งออกหรือนำเข้า ราคาของ วิชชำระเงินค่าของ เงินตราต่างประเทศ หรือเงินตราที่ใช้ หรือจะชำระค่าของนั้นต่อเจ้าพนักงาน ผ่านพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่ยื่นใบขนสินค้า ส่วนการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเป็นเงินไทยนั้นก็อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการคลังอีกเช่นเดียวกัน โดยกำหนดไว้ในมาตรา 9 แห่งประมวลรัษฎากรให้

ในปี พ.ศ. 2489 ได้มีการกำหนดว่า

1. ปอนด์สเตอร์ลิง	เท่ากับเงินไทย	40	บาท
10.075 เหรียญอเมริกัน	} เท่ากับเงินไทย	100	บาท
21.43 เหรียญสเตอร์ลิง			

ส่วนเงินตราต่างประเทศที่ไม่ได้กำหนดไว้ ก็อาศัยการคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนนี้โดย วิธีคิดเป็นเงินปอนด์สเตอร์ลิง ตามค่าแลกเปลี่ยนที่ใดตราไว้ (Par Value) แล้วคิดเป็นเงินบาท จากเงินปอนด์สเตอร์ลิงตามอัตราแลกเปลี่ยนที่ได้กำหนดไว้ข้างตน

แม้ว่าวัตถุประสงค์ของการควบคุมในระยะเริ่มแรกนี้เพื่อรวบรวมเงินตราต่างประเทศ ไว้ในแหล่งกลางแต่เพียงแหล่งเดียว แต่ตามเหตุการณ์ที่เป็นจริงปรากฏว่าได้เกิดมี "ตลาดมืด" ทำ การซื้อขายเงินปอนด์สเตอร์ลิงกันในอัตราที่สูงกว่าอัตราทางการถึง 2 เท่าตัว คือ ปอนด์ละ 80 บาท ซึ่งรวมทั้งเงินดอลลาร์ ส.ร.อ. ก็มีมูลค่าสูงขึ้นทดเทียมกันด้วย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การควบคุมการ แลกเปลี่ยนเงินตามระบบใหม่ใดแตกต่างไปจากเดิม ในสาระสำคัญ 2 ประการ คือ

1. ตลาดเงินตราต่างประเทศ ถูกแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ ตลาดทางการกับตลาด เสรี สำหรับตลาดเสรีก็ได้แก่ "ตลาดมืด" ดังกล่าวแล้ว (ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงระบบควบคุมเงินให้ "ตลาดมืด" ถูกรับรองเป็นตลาดอันชอบด้วยกฎหมายซึ่งเรียกว่า "ตลาดเสรี")

27 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 63 ตอนที่ 53 ลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2489

28 คู่มือปฏิบัติงานสังเขป ส่วนการควบคุมปริวรรต ธนาคารแห่งประเทศไทย

2. ระบบแลกเปลี่ยนหลายอัตรา คือ

ก. อัตราทางการ กำหนดขึ้นตามกฎหมายในอัตรา 40 บาท ต่อ 1 ปอนด์-สเตอร์ลิง และ 100 บาท ต่อ 10.075 ดอลลาร์ ส.ร.อ.

ข. อัตราเสรี เป็นอัตราที่กำหนดขึ้นตามภาวะแห่ง Demand และ Supply ของเงินตราต่างประเทศในขณะใดขณะหนึ่ง

นอกจากนี้ยังมีอัตราผสม ซึ่งเกิดจากข้อบังคับใหญ่สงยาง ที่ผูก และไม่ ขายเงินตราต่างประเทศให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในอัตราทางราชการ เป็นส่วนใหญ่ ส่วนที่เหลือนำไปขายในตลาดเสรี และเนื่องจากอัตราทางราชการกับอัตราเสรีแตกต่างกันอยู่ อัตราที่แท้จริง (Effective rate) จึงขึ้นอยู่กับเปอร์เซ็นต์ที่กำหนดในการส่งมอบในอัตราทางราชการดังกล่าวแล้วข้างต้น กับระบับอัตราแลกเปลี่ยนเงินในตลาดเสรีซึ่งเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

เนื่องจากกรควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินในระยะที่มีการวางระเบียบไวอนางวัลภูมิ และรวมคอมพอสันควรว จึงมีผลให้ฐานะเงินตราต่างประเทศของไทยมั่นคงขึ้นตามลำดับ ฉะนั้นกระทรวงการคลังจึงได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 9 เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2495 กำหนดควบคุมส่งของออกไม่ตองนำเงินตราต่างประเทศมาขายแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยแต่กำหนดให้ขายให้แก่ตัวแทนรับอนุญาต (ธนาคารพาณิชย์) แทน ซึ่งได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเรื่องเงินตราต่างประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ค้าซึ่งติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ เนื่องจากธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคารมักจะมีสาขาหรือตัวแทนในต่างประเทศอยู่ด้วย